1893 - 1963
70-ліття РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-5337

РІК LXX. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 27-го ЛИПНЯ (JULY) 1963 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 141. VOL. LXX.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ ЗДА ВІДСУНЕНА НА ОДИН МІСЯЦЬ — ДО 29 СЕРПНЯ

ЗАЛІЗНИЧНІ КОМПАНІЇ ПОГОДИЛИСЯ ВІДКЛАСТИ УВЕДЕННЯ НОВОГО РЕҐУЛЯМІНУ ПРАЦІ

Вашинґтон. — Американські залізничні компанії дали свою згоду відкласти на один місяць — до дня 29-го серпня ц. р. — уведення в дію виробленого ними нового реґуляміну праці, який передбачає основну реорганізацію багатьох ділянок праці в залізничій індустрії і разом з цим звільнення більшости непотрібного в умовах автоматизації персоналу. З пропозицією такого відкладення уведення нового реґуляміну, яке веде за собою автоматично відсунення страйку 200,000 залізничних робітників, що мав би початися негайно на 24 години перед реалізацією такого заходу залізничними компаніями, звернулася була до проводу Асоціяції Американських Залізниць Сенатська Торговельна Комісія в середу цього тижня і в четвер 25 липня, після розгляду справи президією цієї Асоціяції, залізничні компанії погодилися на відкладення згаданого реченця. Згода залізничних компаній дала Конґресові можливість зайнятися основніше розглядом довготривалого залізничного спору і разом з цим запропоновані президентом Кеннеді тимчасової розв'язки — дворічної мораторії, під час якої Міжстейтова Торговельна Комісія мала б знайти задовільну для обох сторін і для інтересів країни розв'язку. Новий реґулямін праці мав бути уведений, згідно з рішенням залізничних компаній з днем 30-го липня ц. р. і на день перед тим — на 29-го липня був визначений страйк залізничних робітників. В урядових колах оцінюють згоду залізничних компаній як ще один вияв позитивного ставлення залізничних компаній до пропозицій уряду і до його заходів знайти відповідну розв'язку в залізничному спорі. Заяву про згоду залізничних компаній склав президент Асоціяції Американських Залізниць Деніел П. Луміс під час переслухань в Сенатській Торговельній Комісії, стверджуючи, що залізничні компанії погодилися на звернення Конґресу, не зважаючи на те, що чергове відкладення нового реґуляміну праці не є надто корисне для їх інтересів. Голова Торговельної Комісії Оррен Гарріс, демократ з Аркенсо, висловив радість з приводу згоди залізничних компаній і заявив, що тепер Конґрес матиме досить часу, щоб основно зайнятися ситуацією в залізничній індустрії.

Генеральний поштмайстер Дж. Едвард Дей зрезиґнував із свого становища

Вашинґтон. — В четвер 25 липня ц. р. увечері з урядових кіл поінформовано пресу, що генеральний поштмайстер Едвард Дж. Дей зголосив президентові Кеннеді резиґнацію із свого посту. Поштмайстер Дей став членом уряду президента Кеннеді ще в перших днях його існування. Свою резиґнацію він зголосив ще 19 л. ц. р., але президент Кеннеді вирішив її прийняти щойно останніми днями. Після відходу в приватне життя Дей працюватиме у Вашинґтонському бюрі одної адвокатської фірми в Шикаґо. В урядових колах передбачають, що президент Кеннеді призначить на місце Дея свого шкільного товариша — колишнього сенатора Бенджеміна А. Сміта, 2-го, з Массачузетс. Дей є вже третьою з черги, особою, що резиґнує із свого посту в уряді президента Кеннеді. Перед ним зрезиґнували були секретар для справ здоров'я, виховання і суспільної опіки Абрагам А. Рібікофф, який став сенатором, і секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ, який став членом Найвищого Суду.

Державний департамент розглядає справу видачі колишнього диктатора Венесуелі

Вашинґтон. — Державний Секретар ЗДА Дін Раск розглядає тепер справу видачі колишнього диктатора Венесуелі Маркоса Переза Хіменеза, що її домагається венесуельський уряд. Хіменеза обвинувачують офіційно в політичних душогубствах і в привласненні та розтраті 13 мільйонів долярів державних грошей. Остаточна децизія про видачу Хіменеза буде проголошена з кінцем цього тижня. В історії ЗДА це був би перший випадок, що американський уряд погоджується на видачу особи, яка займала високе становище в якомусь чужому уряді. В справі цієї видачі ішла довга правнича і дипломатична боротьба, започаткована теперішнім президентом Венесуелі Ромульо Бетанкуром. Хіменез втік до ЗДА весною 1959 року.

В АМЕРИЦІ

● **ЗДА зголосили протест в уряді Цейлону** проти того, що той уряд не тільки без попередження сконфіскував коло 20 відсотків споруд американських нафтових компаній на Цейлоні, але й впродовж близько року не дав за сконфіскований маєток вартости коло 3,400.000 дол. ані цента відшкодування. Цейлонський уряд, головою якого є пані Сірімаво Бандаранайке, цинічно відповів, що в історії „націоналізацій" не було випадків, щоб виплачено відшкодування скорше, як за рік.

● **Президентом Калладеґа-коледжу** в місті тієї самої назви, Алабама, став уперше д-р Герман Лонґ, мурин, педаґоґ і письменник. Цей коледж був колись виключно муринським, але тепер він має 400 дворасових вихованців обох статей.

● **В Норт Берґені,** малому містечку в стейті Ню Джерзі, місцеві мурини також уладили „сидючий страйк" в ресторані „Вайт Кесол", протестуючи проти неприймання туди на службу муринів. Поліцисти силою виносили з ресторану по одному муринові й муринці та відвозили за кілька бльоків від місця демонстрації. Між демонстрантами був також духовник Епіскопальної Церкви з недалекого Джерзі Сіті.

● **Секретар внутрішніх справ** Стюарт Удал спротивився проєктові збудувати суходільний шлях між Джерзі Сити й Статуєю Свободи, — автостраду на віядукті чи відземку. Удал вирішив, що такий штучний комунікаційний шлях знівечив би сценічний характер Острова Свободи та в чималій мірі позбавив би чару Статую Свободи, до якої ідуть безчисленні прогулянки відвідувачів — традиційними корабликами.

● **Міські власті в Ню Йорку** обмежили право вуличних продавців морозива — проголошувати свою приявність дзвінками й музикою. Вільно робити це лише до 9 год. вечора. Продавці морозива протестували проти такого заміру, звертаючи увагу, що серед гарячого літа найбільше покупців мають саме між 8 і 11 годиною ночі.

● **Американське летунство** виявило, що воно вислало 27 червня і 1 липня ц.р. два сателіти в міжпланетні простори, спеціяльно задля студій радіяції довкола Землі. Ті штучні сателіти вистрелено з летунської бази Ванденберґ у Каліфорнії.

Бофало трьома імпрезами відзначило „Тиждень Поневолених Націй"

Бофало, Н.И., (М. Ла.). — Патронат над відзначенням „Тижня поневолених націй" в Бофало перебрала і в цьому році управа міста. За ініціятивою посадника Честера Коваля покликано до життя спеціяльний громадський комітет, що його очолив в цьому році українець — знаний із своєї громадської діяльности — д-р Нестор Процик, голова місцевого Відділу УККомітету. Між дальшими членами комітету бачили ми представників адміністрації міста, американських установ і етнічних груп — репрезентантів поневолених народів. Від українців брали ще в комітеті участь: п. Мих. Лисак — від УККА і п. мгр. Маріян Морозевич від Організацій Визвольного Фронту. Знаний молодий адвокат українського роду п. Андрій Дякун був представником Повітової Асоціяції Адвокатів. Крім української були в комітеті заступлені ще такі національні групи: альбанська, македонська, болгарська, хорватська, мадярська, польська, литовська, лотишська і естонська. Почесним головою комітету був посадник міста п. Честер Коваль.

„Тиждень поневолених націй" започатковано Богослуженнями, відслуженими 14-го липня в намірені поневолених народів. Того ж самого дня біля міського ратуша о год. 2:30 по пол. відбулося офіційне відкриття „Тижня поневолених націй" після прибуття під ратуш великого маніфестаційного походу, в якому брали участь переважно етнічні групи. Непевна погода того дня, а згодом таки й дощ, відбилися неґативно на успіху маніфестації. Українська група, як звичайно, своєю чисельністю перевищала всіх інших учасників походу. В українській колоні бачили ми представників усіх трьох молодечих організацій (Пласт, ОДУМ і СУМА), представників інших організацій, об'єднаних при УККА. Прикрасою не тільки української колони, але і всього маніфестаційного походу була духова оркестра СУМА під управою п. Павла Білецького. Всією українською колоною керував п. Михайло Лисак, організаційний референт і 2-ий містоголова УККА. Похід пройшов біля трибуни, побудованої при вході до ратуша — і потім учасники маніфестації уставилися на площі навпроти ратуша.

На програму відкриття „Тижня поневолених націй" зложилися такі точки: американський гимн, молитва презентація прапорів поневолених націй, привітальне слово д-ра Процика, проклямація „Тижня поневолених націй", прочитана особисто її автором, посадником Ч. Ковалем Головним промовцем на відкритті був конґресмен Тадей Дульський. На окрему згадку заслуговує єдина в цій програмі вокальна точка: пісня „Будь насторожі, Америко", що її проспівала по-англійськи п. Оксана Тимчук. Автором слів цієї пісні є д-р Н. Процик. Співано її на мелодію нашої пісні „Засяло сонце золоте".

Другою імпрезою в рямцях „Тижня поневолених націй" був бенкет в готелі „Статлер"
(Закінчення на сторінці 4-ій)

Відбувши короткий вишкіл в Німеччині, українські пластуни ідуть до Греції

Мюнхен, (о. Б. С.). — Після тридневного вишколу в пластовому таборі, розташованому на передгір'ї Альп, в Західній Німеччині, українські пластуни виїхали звідти в понеділок 25 липня ц. р. в дальшу дорогу до Греції, де на Маратонському полі відбудеться XI Світове Скавтське Джемборе. У вишколі взяли участь тринадцять українських пластунів із ЗДА, шість з Англії й чотирнадцять із Німеччини. Відкриття цього вишкільного курсу відбулося 22 липня. У пластовому таборі Гохланд станули до збірки українські пластуни із трьох різних країн світу, усі зодягнені в нові пластові однострої. Після відспівання пластової пісні „Цвіт України і краса" і піднесення на машти українського національного прапору до зібраних пластунів — членів майбутньої української Джемборівської репрезентації промовив її провідник пл. сен. д-р Атанас Фіґоль, заявляючи, що українські пластуни будуть репрезентувати на Світовому Скавтському Джемборе не тільки український Пласт, але й Україну. У вівторок 23 липня група пластунів під проводом о. Богдана Смика відвідала колишній табір українських Д.П. в Міттенвальді і могили тих українців на місцевому кладовищі, що померли під час тривання цього табору. Проміщення кол. табору ДП в Міттенвальді займає тепер німецьке військо.

Тисячі громадян взяли участь у „Союзовому Дні" в Дітройті

Дітройт, Міш. (В. П.) — Заходом Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу в Мішіґен відбувся в неділю, 21-го липня 1963-го року, на оселі „Діброва" недалеко Дітройту „Союзовий День", при участи біля 3 000 осіб місцевого та позамісцевого громадянства, в тому багато членства УНСоюзу та інших братських союзів. У цій великій товарисько - розваговій імпрезі взяло участь 7 головних урядовців УНСоюзу.. На імпрезу прибули гості з міст канадійської провінції Онтеріо, з Шикаґо, Клівленду, Толідо і Розфорд, Огайо, як також із Саґінав, Міш. Програма складалась із офіційної та розвагової части. Після полевої Служби Божої, яку відправив у пластовій каплиці о. Петро Чавс, офіційну частину відкрив голова Окружного Комітету п. Володимир Дідик. Головну промову виголосив з рамени Головного Уряду УНС заступник головного предсідника інж. Степан Куропась. Головні контролери п. Іван Іванчук та дир. Петро Пуцило вітали своїм словом учасників. Організатор УНС п Володимир Гірняк вітав присутніх від членства та громадянства Віндзору та довколишніх міст. Членство та гості з Огайо були репрезентовані головним радним УНС п. Дмитром Шмаґалом та п-і Осипою Олінкевич, які вітали учасників від своєї громади. Головні радні УНС з Шикаґа проф Мирон Куропась та п-і Галина Олек вітали приявних від членства та приявних громадянства Шикаґа. Окремим словом вітав зібраних приявних головний контролер Українського Робітничого Союзу п. Василь Довгань. Метрополія Дітройту була репрезентована головою Метрополітального Відділу Українського Конґресового Комітету Америки ред. Михайлом Бажанським, який палким словом вітав учасників. Жіноцтво реперентувала місто голова СФУЖО, голова Українського Золотого Хреста п-і Маріяк Квітковська, яка зложила палкий привіт. У розваговій частині програми „Союзового Дня" були різні атракції, як для старшого громадянства, так само і для молоді. Взірцево зорганізована кухня була під проводом п-і Анни Левкут. Обома частинами програми вміло проводив пресовий референт Окружного Комітету Відділів УНСоюзу п. Василь Папіж.

Союзовий День" був одною з найбільш вдалих та многолюдних імпрез, які в останніх роках відбувались у Дітройті.

ЗДА, БРИТАНІЯ І СССР ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ЗАБОРОНИ АТОМОВИХ ВИПРОБУВАНЬ В ПОВІТРІ, НА ЗЕМЛІ І ПІД ВОДОЮ, — ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ В НАСТУПНОМУ ТИЖНІ

Аверелл Гарриман, заступник державного секретаря (праворуч), головний делеґат ЗДА у московських переговорах щодо заборони атомових випробувань, у розмові з головним делеґатом Британії, лордом Гейлсгемом (ліворуч). Посередині, відвернений спиною, якийсь британський військовик. В четвер успішно закінчено переговори й підписано договір тим часом тільки ініціялами головних учасників.

Москва. — ЗДА, Британія і СССР закінчили в четвер 25-го липня конференцію у справі частинного припинення всяких ядрових детонацій — в атмосфері, на землі і під водою, з вийнятком таких експериментів під землею. Тому, що Совєти таки не погодились щодо встановлення ефективної міжнародно-контрольної інспекції, яка перевірювала б всякі підозрілі землетрясення, то вийнято покищо підземні детонації з-під заборони. Договір цей складається із вступу і 5-ох частин. У вступі підкреслено, що той договір зв'язаний із змаганнями до генерального і тотального міжнародного роззброєння та що йтимуть дальші наради в справі заборони всяких ядрових детонацій по всі часи. Договір відкритий також для інших держав. Договірні сторони мають право виповісти договір, зголосивши таке рішення на три місяці раніш. Договір увійде в життя з моментом ратифікування його всіма договірними сторонами. Поруч із текстом договору оприлюднено також офіційний комунікат про переведену конференцію. Сказано в ньому, що відносно совєтської пропозиції на підписання східньо - західнього пакту неаґресії, то всі погодилися, що ту пропозицію обмиркується з своїми союзниками „з ціллю осягнути порозуміння сприйнятливе для всіх сторін". В четвер 25-го липня пополудні Аверелл Гарриман, лорд Гейлсгем і Андрей Громико підписали той договір ініціялами свого імени й прізвища. Лорд Гейлсгем підписався тільки „Г". Урочисте підписання договору відбудеться в найближчому тижні. Гарриман заповів, що до Москви прилетять для цієї цілі державний секретар Дін Раск та британський міністер закордонних справ лорд Гюм. Президент Кеннеді заповів виголошення промови через радіо - телевізію в п'ятницю 26-го липня о год. 7-ій веч. у зв'язку з отим московським договором. Зараз після того він мав виїхати до Гаянніс Порту в Массачусетс, де в неділю ц. м. відбудеться його конференція з прибулим із Москви Авереллом Гарриманом та державним секретарем Діном Раском. Американські керівні кола прив'язують до осягненого порозуміння велику вагу, висловлюючи ту саму надію, що її висловлено у згаданому офіційному комунікаті про закінчення московської конференції: „Голови трьох делеґацій погодились, що договір про атомові досвіди є важливим першим кроком в напрямку до зменшення міжнародного напруження та скріплення миру і вони дивляться вперед, щоб осягнути дальший поступ в тому напрямку". У зв'язку з осягненням в Москві порозуміння коментатори подають історію атомових вибухів від першої американської детонації 16 липня 1945 р. та переговорів про припинення детонацій впродовж останніх п'ятьох років. Загалом ЗДА перевели до цього часу 259 ядрових детонацій в атмосфері, під землею і під водою, Британія 21, ЗДА й Британія спільно 2, Совєтський Союз 126 та Франція 6. Найближчі заходи західньої дипломатії будуть обертатись коло становища Франції до того московського договору. Якщо Франція ні в якій формі не приступила б до того договору та переводила дальше задумані ядрові детонації, то Совєти можуть зірвати його арґументуючи, що ЗДА й Британія користають з вислідів експериментів їхнього французького союзника. Однак московський договір забороняє в будь-якій мірі помагати будь-котрій іншій країні переводити детонації та розвивати атомову зброю. Комуністичний Китай заявив вже в ході московської конференції, що він не буде звертати уваги на московський атомовий договір та змагатиме до власної атомової зброї.

Кеннеді поінформував Аденауера про хід конференції в Москві

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер дістав в минулу середу від президента Кеннеді листа, в якому Президент докладно поінформував Аденауера про хід і вислід конференції ЗДА Британії і СССР у Москві про припинення атомових детонацій та совєтську вимогу щодо східньо-західнього пакту неаґресії. Зрештою, американський амбасадор Джорж МекҐі зголосився був в Аденауера за 3 дні перед московською конференцією на довгу розмову, а наступного дня полетів до Лондону на зустріч з Аверелом Гарриманом, який їхав до Москви, як делеґат Америки. Від того часу американська амбасада щоденно інформувала західньо-німецький уряд про хід московської конференції. Німеччина найбільш насторожена проти того, щоб ЗДА й Британія не визнали посередньо чи безпосередньо поділу Німеччини та східньо - німецького режиму. Речник канцлера Аденауера, Карль Ґюнтер фон Газе заявив, що Західня Німеччина сприяє атомовим переговорам у Москві та що вона має повне довір'я до західніх репрезентантів у Москві. Однак зодночас він перестеріг Захід проти „односторонніх концесій" большевикам.

● **Президент** формально призначив в минулу середу 24 ц.м. на амбасадора до Південного В'єтнаму — колишнього амбасадора ЗДА в Об'єднаних Націях і кол. кандидата Республіканської партії на віце-президента, Генрі Кебота Ладжа. Кеннеді не раз призначує республіканців на високі становища: секретарем фінансів є Даґлес Діллон, Джон МекКон є головою Центральної Розвідчої Аґенції, ген. Лушіюс Клей є спеціяльним дорадником у справах Берліну, кол. державний секретар Кристіян Гертер є речником ЗДА у митних переговорах з европейськими країнами — всі вони видатні республіканці.

Африканські країни вимагають від Португалії признати Анґолі право самовизначення

Об'єднані Нації. — 32 африканські країни, які зголосили були скаргу до Ради Безпеки Об'єднаних Націй проти Португалії за її колоніяльний режим в Анґолі, Мозамбіку і Ґвінеї, рішили зголосити резолюцію, яка закликала б Португалію, щоб вона признала названим своїм колоніям право на самовизначення. Зате ті африканські країни виреклись свого первісного заміру — настоювати на виключення Португалії з Об'єднаних Націй та на економічний бойкот її, здавши собі справу, що така резолюція не осягне за собою потрібних 7 голосів в 11-членній Раді Безпеки. Америка підтримує антиколоніяльне становище африканських країн, але противиться всяким санкціям. Америка заявила африканським країнам, що вона підтримує заклик, що зброя, яку Португалія дістає від своїх союзників, не може бути використовувана проти тубільців в колоніях, але противиться забороні постачати будь - яку зброю Португалії. Португалія є членом НАТО. Справа усамостійнення португальських колоній ввійде знову на денний порядок найближчої Генеральної Асамблеї ОН, яка зійдеться 17 вересня ц. р. Генеральний секретар ОН У Тант має до 30 вересня ц. р. скласти звіт Раді Безпеки, наскільки Португалія згідна розпочати переговори про усамостійнення Анґолі й Мозамбіку.

Індія лякається військової співпраці Пакістану й комуністичного Китаю

Ню Делі. — Індійські керівні кола стурбовані зовнішніми познаками пакістансько - китайської співпраці. Індійська преса надала широкого розголосу заяві пакістанського міністра закордонних справ Зульфікара Алі Бутто, за якою „найбільша держава Азії" поспішить з допомогою Пакістанові у випадку заатакування його Індією. Знову ж комуно - китайський міністер закордонних справ маршал Чен-ї заявив, що осягнене порозуміння Індії з Америкою і Британією щодо вишколювання індійського летунства є „загрозою для сусідів Індії, зокрема Пакістану". Ясно, що комуністичний Китай намагається ще більше розсварювати Індію ї Пакістан, які мають затяжний спір за Кашмір, та підривати у Пакістані довір'я до Америки. Новоприбулий до Ню Делі новий американський амбасадор Чарлз Бовлс заявив на пресовій конференції, що хоч він здає собі справу з пристрастей, які утруднюють Індії і Пакістанові помиритись у справі Кашміру, проте вони повинні зрозуміти, що той спір є величезним тягарем для них обох.

У СВІТІ

● **Суддя Хаїм Кон в Ізраїлі,** розсудивши одну судову справу проти риґористичних принципів талмудського права, порівняв ті талмудські приписи з безоглядністю нацистських законів. Це порівняння стягнуло обурення на жидівського суддю, що він ніби образив релігію. В листі до голови Найвищого Суду в Ізраїлі Хаїм Кон відкликав те порівняння та заявив, що він не думав ображувати Мойсеєвої релігії, але підтримав своє становище проти талмудського права.

● **У Франції** всі три робітничі спілки — соціялістична, католицька і комуністична — об'єднались у спільному фронті проти нового законопроєкту, який обмежує право страйків. У Сенаті, де урядова партія деґоллістів не має більшости, той законопроєкт перепав 203 голосами проти 35, але нижча палата парляменту, мабуть, прийме його. Зате самі де-ґоллісти відкинули в парляменті житловий законопроєкт.

● **У Лондоні,** міська рада дільниці Голборн, заборонила продовжування виставки портретів, зроблених лікарем д-ром Стефаном Вардом, який є від тижнів сумної слави „героєм" скандальної афери кол. міністра війни Джона Профумо. Саме тепер відбувається в Лондоні суд над Вардом, якому прокуратура закидає грошове використовування дівчат, що їх він знайомив з англійськими аристократами.

● **Британський уряд** призначив був першу жінку, пані Варвару Солт, на амбасадора до Ізраїлю, але мусів відкликати цю номінацію, коли вона важко захворіла і внаслідку сгіпу крови втратила обидві ноги. Королева Єлисавета надала їй високий ордер. Варвару Солт привезли до королівського дому на рухомому кріслі і королева підійшла до неї, щоб передати їй те відзначення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

В обороні поневолених

Колишній віце - президенд Ричард М. Ніксон, відвідавши минулої середи Східній Берлін і провівши кілька годин у гнітючій атмосфері кільчастими заставами від вільного світу відмежованого міста, проголосив драматичну заяву проти американської закордонної політики, яка змагає до „миру хрущовського типу". „Лекція з тієї візити — пише Ніксон — дуже проста. Легко вирektися східніх німців, мадяр, поляків і всіх інших уярмлених народів, яких ніби вже так безнадійно поневолено, що є завеликим ризиком заступатися за їхню справу". Але Ніксон вважає, що коли ближче пізнати оті народи, їх чоловіків і жінок, придивитися їм з суто людського становища, то „не можемо з чистою совістю виректися тих людей в ім'я співіснування або «миру хрущовського стилю», як не можемо виректися всіх американців, незалежно від їхнього кольору. Пора, щоб американці перестали думати про народи в поневолених країнах, як про пішаків на шахівниці в змагові між великодержавами. Ці народи з нами. Вони вірять у нас. Вони визнають ту саму релігію, що й ми. Вони хочуть бути по нашому боці і за нас. Провадити почерез Европу лінію в ім'я так званого «мирного співіснування хрущовського стилю» і засуджувати ті народи назавжди на комуністичний табір примусової праці, це був би найбільш несовісний акт, що його міг би вчинити будь-котрий вільний нарід. Пора, щоб ми припинили говорити звисока про наше рішення «боронити волю» за всяку ціну, пора, щоб ми виготовили космічну програму на базі від випадку до випадку, щоб поширювати волю на ті народи, які її не мають".

Це тим знаменніша заява, що Ніксон, перебувавши в Совєтському Союзі від 23-го липня до 5-го серпня 1959-го року в офіційному характері репрезентанта ЗДА, легковажно висловився був у розмові з Хрущовим про Тиждень Поневолених Народів в Америці. Хоч мимохіть насувається сумнів, чи теперішнє його становище в цій справі не продиктоване частинно мотивами партійної опозиції до теперішнього Уряду, проте по суті ця остання заява колишнього віцепрезидента має велику вартість. Можна б її хіба доповнити, що не тільки суто людське становище диктує конечність іншого підходу до проблеми уярмлених народів, як той, що існує в актуальній закордонній політиці ЗДА, але й принципові, ідеологічні та суто політичні аргументи вимагають зміни закордонної політики ЗДА.

Між політикою, яка боїться навіть згадувати про совєтський колоніялізм, щоб не дратувати московських поневолювачів, і духом американської Конституції та всією тією морально - політичною філософією, що існує в Америці від часів проголошення Деклярації Незалежности, постала незрозуміла прірва. Деклямується, що не може існувати світу наполовину вільного і наполовину поневоленого і водночас дбайливо промовчується недолю поневолених. Приймається теорію Хрущова, що треба вибирати між атомовою руїною і „мирним співжиттям", але забувається, що насправді існує дилема — ступневої капітуляції перед хрущовським імперіялізмом чи впертого й послідовного змагання до вигри. Хрущовський мир рівнозначний із цвинтарним миром. Переговори, договори й пакти неагресії з Хрущовим ведуть до цвинтарного миру. — дійсний мир можна осягнути тільки через піддтримку уярмленим народам, з ціллю розвалити їхню тюрму. Політика, яка йде на руку большевикам у добуванні тимчасових „передишок", не може довести до перемоги, не може її здобути політика, яка проповідує волю на словах, але не діє у користь волі цілого світу — ділами.

Відправа сателітів у Москві

У четвер 24-го липня цього року в Москві почалося нове комуністичне збіговище — нарада перших секретарів комуністичних партій і голів держав - членів Ради Економічної Взаємодопомоги або так званого Комекону — комуністичної економічної спільноти, зорганізованої Москвою для противаги Европейській Економічній Спільноті. Беруть участь в цій нараді перші секретарі ЦК компартій, прем'єри і президенти Угорщини, Східньої Німеччини, Польщі, Чехо - Словаччини, Болгарії і Румунії. Крім них репрезентована на цих нарадах так звана Монгольська Народна Республіка.

Згідно з офіційним повідомленням, надрукованим у „Правді" з 21-го червня цього року, на нараді має бути розглянута доповідь Виконного Комітету РЕВ'у про роботу, проведену для здійснення постанов попередньої — з 1962-го року — наради держав Комекону і про дальші завдання економічної співпраці між репрезентованими в тій спільноті країнами. Проте, коло судити з останніх подій, особливо тих, що попередили московську нараду РЕВ'у чи й відбуваються тепер, треба думати, що ця нарада московських намісників і сатрапів сателітних або так званих народно-демократичних країн не матиме нічого спільного з господарськими проблемами, а буде присвячена головним чином таким справам, як безуспішна конференція представників Центральних Комітетів комуністичних партій Совєтського Союзу і Китаю, яка привела до поглиблення розколу в комуністичному світі і, з другого боку, успішні висліди переговорів СССР, ЗДА і Великобританії і підписаний у Москві 25-го липня договір про частинне припинення нуклеарних спроб.

У ставленні до обох цих політичних справ представники сателітних країн не цілком однозгідні. В своїй більшості вони — з опортуністичних причин — притакуватимуть Хрущову, але, напевно, думатимуть про своє — про те, щоб якнайбільше урвати в цій скрутній для Москви ситуації і не ангажуватися надто виразно по одній чи по другій стороні. Найтвердішим горіхом на конференції буде, мабуть, справа Румунії, яка проявила виразні відосередні тенденції — спроби вирватися з-під диктату Москви, розбудовуючи, всупереч встановленим Москвою для Комекону плянам і програмам, свою тяжку індустрію. Зламати опір Румунії не повелося Москві досі ніякими заходами, на зважаючи на всі вмовляння Підгорного, Кузнєцова та інших. Вимагаючи пошанування незалежности й суверенности всіх країн в рамцях комуністичного бльоку, і не зриваючи рішуче з Москвою, Румунія почала зизувати обік Пейпінґу: румунська компартія єдина між сателітними компартіями передрукувала свого часу неприємний для Москви лист ЦК китайської компартії з 14-го червня цього року і в період найбільшого загострення совєтсько - китайських взаємин румунська делеґація відбувала, як подає „Пекінґ Рівю" з 12-го липня цього року, дружні переговори в Пейпінґу в справі культурної й наукової співпраці. З другого боку, Румунія, йдучи по лінії хрущовського „мирного співіснування", почала — знову ж проти волі Москви — встановляти власні господарські зв'язки із західніми країнами для розбудови своєї індустрії.

Враховуючи ці виломи Румунії з-під московської супрематії і натяки на можливість виломів також і інших сателітів, треба думати, що теперішня нарада Комекону в Москві, замість привести до затіснення економічної співпраці, приведе до нових виявів політичної розтічі серед московських сателітів, які не від того, щоб перейти на більш незалежні шляхи — такі, як їх обрали Юґославія чи Альбанія.

М. Чировський

ЕКОНОМІКА НА ГОСТРОМУ ЗАКРУТІ

Під сучасну пору ось такі три преважливі господарські моменти створили критичне положення американської економіки, пхнувши її на гострий закрут: зростаючі труднощі з доляром, важке становище на ринку праці і політична відлига між ЗДА та СССР, що прийде, очевидно, у висліді часткового договору про заборону експериментів з атомовою зброєю.

Оцей останній момент, напевно, глибоко вплине на народне господарство ЗДА, як це завжди буває при змінах політичного характеру.

Труднощі, зв'язані з доляром, тривають уже багато років. Ще за урядування Айзенгавера їздив теперішній секретар фінансів Діллон до Европи намовляти уряди західньоевропейських країн до співпраці в справі оздоровлення доляра. Потім становище нібито покращало, але нині долар у важкому положенні. І тут треба щось порадити.

Виходячи із заложення, що долар є центральною одиницею на міжнародному ринку, що він разом із золотом підтримує монетарні системи країн вільного світу, уважається, що його заломання було б катастрофою.

Відкидаючи думку про девальвацію доляра або створення якогось міжнародного понадбанку, американські фінансові експерти висувають знову проєкти рішучого обмеження відпливу доляра закордон і зменшення американського платничого дефіциту.

Найважливішим заходом у цьому відношенні було б значне збільшення американського експорту, обмеження американського туристичного руху за кордоном і зменшення відпливу американських капіталів та коротко- і довготермінових кредитів.

Секретар фінансів Діллон заявив недавно, що Америка не може собі дозволити на дефіцит в міжнародному балянсі, і реалізація згаданих вище пропозицій принесе з собою докорінну зміну в економічній політиці ЗДА. Але держави Европейської Господарської Спільноти у здійсненні цих американських плянів можуть ставити великі перешкоди.

Коли в Европі почали рости ціни і платні, а інфляція стала загальним явищем, американські економісти сподівалися, що це збільшить експорт ЗДА. Але так не сталося. Навпаки, не зважаючи на інфляцію, високо піднісся експорт майже всіх західньоевропейських країн. Тож нові інвестиції, підвищення продуктивности і посилення конкуренційної сили ЗДА на міжнародному ринку мали б бути єдиними засобами рятувати долар. Але перешкоджає цьому неспокій на внутрішньому ринку праці.

І це приводить до розгляду другого переломового моменту в економічному житті ЗДА — небезпеки генерального страйку залізничників. Такий страйк може принести з собою мільйони нових безробітних, проґресивний параліч економіки, брак харчів та матеріялів, більйонові втрати в народному господарстві.

З'єдинені Держави вже пережили були такий шок у 1946-му році. Тоді робітничі спілки відкинули всі пропозиції Конґресу та Білого Дому, і 23-го травня цілковито припинився рух на залізницях, паралізуючи все життя в країні. Через два дні після того, 25-го травня, президент Труман запропонував Конґресові окремий закон, за яким всіх залізничників мало б бути покликано до війська для урухомлення залізничого транспорту. Однак, в міжчасі робітничі спілки погодилися на мирне полагодження конфлікту.

Тепер критичним днем буде 29 липня. Якщо в обличчі катастрофічного положення Конгрес ухвалить запропонований президентом Кеннеді закон про примусовий арбітраж у ключових господарських ділянках, це буде зворотним моментом в житті ЗДА, який зробить і залізничий робітничий закон і закон Тефта - Гартлі перестарілими. Це буде також дальший крок в обмежуванні свавілля поодиноких фракцій робітничих спілок, яким загальнонаціональний інтерес байдужий. Це буде небувалий, знаменний закрут в економічній політиці ЗДА, хібащо застрашені робітники і компанії в останній момент між собою погодяться.

Тим часом у Москві підписано договір між СССР і ЗДА про частинну заборону експериментів з атомовою зброєю. Цей договір, на який погодилася Москва, очевидно, внаслідок гострого конфлікту з Пейпінґом, розпочне нову еру „медових місяців". Вже так бувало не раз. Згадати б тільки часи другої світової війни, „дух Женеви" чи „дух Кемпу Девіса". Передишка потрібна Москві, щоб створити умовини для нового напруження між Сходом і Заходом. А свариться сьогодні Москва з Пейпінґом так само, як колись сварилася з Бєоградом. Тепер вона замирилася з Тітом, а завтра замириться з Мао Тсе-тунґом.

Така „хрущовська відлига" має ще й інше підложжя. Вже від часу ославленої бльокади Берліну видатки ЗДА на оборону сильно скріплювали їхню економіку. І недавно призначені на оборонні цілі понад 40 більйонів долярів також підбадьорили підприємців, які внаслідок цього рішили збільшити інвестиції в свої підприємства. „Відлига" напевно спонукає уряд обнизити видатки на оборону, і це послабить вже і без того послаблену економіку ЗДА.

Під цю пору, наприклад, продовжує спадати виробництво сталі. Воно сьогодні на 1/5 нижче травневого рівня. Будівельна промисловість, яка подавала великі надії на розгін економіки, раптом сповільнила свій ріст, розчаровуючи економістів. Все це разом із загрозою залізничого страйку спричинило 23-го липня поважну знижку на біржі.

Хрущов, як і свого часу Сталін, вірить у Марксові прогнози, згідно з якими гострі коньюнктурні коливання, а зокрема економічні кризи мають привести капіталізм до загибелі. Можливо, що й ці прогнози криються в мозку Хрущова, коли погоджується він обмежити нуклеарні експерименти в обличчі завзятого спору між Москвою і Пейпінґом.

Америка — сподівається Хрущов — переставлятиметься на мирні рейки, і це знову потрясе балянсом її народного господарства. А наступна політична напруга ще більше послабить психіку західньої людини, і „третій Рим" ще на крок зблизиться до панування над світом.

Хрущов може собі дозволити грати комедію „смертельного конфлікту" з Пейпінґом. Він же дозволив собі розторощити авторитет Сталіна. Це все можливе згідно з матеріялістичною діялектикою, коли воно вестиме до остаточної перемоги комунізму.

Так думає багато людей, зокрема у ранції, про договір у справі заборони атомових експериментів і про розрив поміж СССР та червоним Китаєм.

Поживемо — побачимо!

Михайло Килимний

БРАЗИЛІЙЦІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

(2)

„Кому на Русі жить хорошо"

На кожному кроці в СССР можна спостерігати „жіноче рівноправ'я". Жінки кладуть бруківку на вулицях міст, споруджують будинки, носять на залізниці рейки, косять збіжжя на полі. Одягнуті вони при роботі в таке саме дрантиве шмаття, як і чоловіки.

Мешкання звичайних людей справляють жахливе враження. В одній кімнаті юрмиться по кілька осіб, в тому числі й неспоріднених між собою чоловіків та жінок. Дуже зле з кухнями та виходками.

Але є й інше життя. Ось один відповідальний господарський працівник у Москві. Він має окремий апартамент у будинку, де мешкають виключно упривілейовані особи. У нього є електричний холодильник, телевізійний апарат, бекерівське піяніно, „прикріплене" спеціяльно для нього державне авто, а друге власне, яким переважно користується його дорослий син. Всі члени родини мають окремі кімнати. Має він і постійну хатню робітницю, плачену коштом держави.

Коли бразилійці були в цієї особи, вся родина якраз вибиралася на курорт до Криму. Господар мешкання на один місяць, дружина з двома дорослими дітьми аж на три. „Відпочивати, так відпочивати" — вдоволено всміхнулася до закордонних гостей дружина відповідального працівника.

Коли бразилійці поставили цьому господарникові питання, чи можуть робітники й колгоспники в СССР страйкувати, той у відповідь замахав руками. Він дав дослівно таке пояснення:

— Що робітникові й колгоспникові треба, про те добре знає партія, і скільки всилі вона йде їм назустріч. Страйки ж підривають режим, під час їх бандити (отож, робітники й селяни! — М. К.) руйнують устаткування, яке дорого коштує. Коли хтось чогось хоче, має змогу про це подати заяву до керівних організацій, а не страйкувати...

Так живуть і думають упривілейовані особи, — „нова кляса" в СССР, — в один голос стверджують недавні відвідувачі червоної імперії.

Що помітив Бенжамін Райт?

Керівник футбольної команди „Флюміненсе", Бенжамін Райт, у вільні хвилини слухав совєтське радіо на різні теми. І от його висновок:

„Все, що я чув, чи то про техніку, науку, мистецтво, літературу, чи про комунізм і капіталізм, — все насичене пропаґандою".

Бенжамін Райт вказує на характеристичну властивість тієї пропаґанди: „Вона уникає поглиблених вияснень, аналіз, а нишпорить лише по верхах. Особливо це виявляється при порівнянні життя у західньому світі і в СССР. Відчувається, що московські пропаґандисти просто бояться сказати щось правдиве про дійсність на Заході..."

Керівник „Флюміненсе" стверджує, що, внаслідок майже безперервного втлумачування в голови людей режимової пропаґандивної саламахи, вони часто й самі признаються, що все, що слухають чере радіо, страшенно їм набридло.

Райт і всі інші бразилійсь футболісти говорять про СССР, як про державу з жорстокою поліційною системою. Тому, розмовляючи з чужинцем, кожний совєтський громадянин боязко оглядається, у більш-менш ризиковних місцях розмови переходить на шепіт, а також уникає давати про себе якісь відомості, наприклад, обмежується поданням імени без прізвища, не хоче назвати своєї хатньої адреси, навіть приховує склад та характер своєї родини.

Радість українських дітей Донецька

Через сильні вітри літак із Москви, що віз футбольну команду клюбу „Фляменґо", не міг приземлитися в Ростові. Радіом повідомили про тимчасову затримку в аеропорті головного міста Донбасу — Донецьку (колишнє Сталіно). Совєтський супровідник бразилійської команди сказав по-українськи її воротареві, синові українських емігрантів, Володимирові Гродзю:

— Ось зараз побуваєш на своїй рідній Україні!...

Володимир Гродзь, як сам він розповідає, приготувався першим вискочити з літака, щоб не прогаяти жадної хвилини випадкового побуту в Україні. Щось замлоїло йому в серці.

Летовище Донецька розташоване далеко від міста. Навкруги лише поле та маленьке селище. Найпомітніша тут будова — мурована школа.

Тільки но ступив на землю, якась дівчина, років 16-ти, простягнула йому учнівський зошит, коротко вимовивши: „Автограф". Вол. Гродзь негайно розписався на білому папері. Дівчина тоді сказала: „Дуже дякую". Володимир Гродзь охоче відповів: „Нема за що".

— А ви звідки знаєте нашу мову? — здивувалася дівчина.

— Бо мої батьки українці!

Дівчина вмить обернулась до нього спиною, махнула комусь рукою і закричала:

— Хлопці, дівчата, сюди! Бразилійський футболіст — українець!

Тут сталося щось неймовірне. Хлопці, дівчата, а почасти й дорослі кинулися до літака, прорвавши кордон міліції, підхопили Гродзя і почали його „качати", тобто підкидати на руках вгору. При цьому вони радісно вигукували: „Українець!", „Наш!"

Потім Гродзь мусів давати автографи і в той же час відповідати на запитання про себе, свою родину, про українців у Бразилії. Донецькі школярі найбільше цікавилися, чи знають діти еміґрантів українську мову, чи мають українських вчителів, чи видають на еміґрації українські часописи й книжки. Записали і його хатню адресу, обіцяючи писати листи. Просили передати привіт українцям у Бразилії...

Володимир Гродзь каже, що це для нього була найрадісніша...

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

КАВУН

(Вакаційне)

На „Малярівці" засіло до обіду товариство невелигке, але тесне — три образотворці, один поет, один полковник та й ще дехто з нормальних, так сказати, обивателів. До реґі, було вже по обіді, але гості ще далі розкошувались, насолоджували піднебіння соковитим, м'ясистим кавуном, що сам у рот просився.

— Пропадаю за кавунами! — щиро об'явив полковник, уминаючи третю порцію. — Чи повірите, що я й на сніданок їм к а в у н а ?.. З житнім хлібом! Прекрасна м е д и ц и н а на нирки й печінку!

— А хто чув про таку прелесть, як кавун з квашеними огірками? — перепитав один з образотворців.

— З огірками? — скривилась прихильниця мистецтва, пані Оксана, що палила цигарку за цигаркою. — Фе!

— Зразу видно, що пані — галиганка. Так, у нас, на Полтавщині, їли кавуна з огірками — загудів басом полковник і потягнув ще один окраєць.

— Господи Боже! — зітхнув блаженно поет, видимо наситивши досхочу душу - тіло. — Пригадую баштан і пасіку мого покійного діда, земля йому пером! Тож і знаменитий був у мене дід, не дід, а просто: патріярх! Достоту такий самий, як у „Дитинстві" Юрія Яновського або в „Зачарованій Десні" Довженка. Пригадуєте?..

Тут несподівано обізвалась мати господині дому, тихенька, старша д а м а, яка в товаристві зрідка забирала слово, мабуть по причині фізичної уломности — злегка недочувала...

— Так, так, — промовила старша пані, — і на нашому хуторі був такий старовинний дід - баштанник, Опанас на ім'я. Забув лік своїм літам дід Опанас, до дев'яноста, казали, лічив, а там і надоїло, та й перестав. Здавалося, житиме вічно, як святий Мельхиседек... Та прийшла голодівка в 33-му році і скосила діда Опанаса! Таки під своїм куренем лежав дід, г о р н и й і висохлий, мов ощипок... Такий маненький зробився, маненький, що просто дивно...

Старша пані добула з рукава батистову хусточку і витерла вологі очі.

— Такий маненький, — повторила, — маненький і сухий, мов щипочка.

В їдальні якби маком посіяв, усі замовкли, зніяковіли. Полковникові застряг у горлі кусень кавуна, поет засопів і понурив голову додолу, пані Оксана нервово запалила свіжу цигарку від недопаленої, що тліла їй у пальцях. Атмосфера стала така, ніби оце раптом до весільної кімнати внесли і поставили домовину з покійником.

Тоді ж увійшла в їдальню гожа, рум'яна пані господиня з срібною тацею, що вгиналась під пірамідою свіжонакроєних, розкішних скибок кавуна... Вмить покмітила, що тут щось недоладу, лише кинула оком на м а м у - с т а р у ш к у.

— Мамо! Ти знову щось наплутала, правда?.. Казала ж я тобі — скінчиш обідати, зараз іди в свою кімнату і відпочивай!

— Я нічого, Люсечко, я нічого... Я згадала лиш діда Опанаса, — знітилась старша пані, швидко встала, вибачилась і слухняно вийшла з їдальні.

Таця із соковитими, рожевими скибками кавуна так і залишилась на столі, нікім не ткнута...

І к е р

Олекса Грищенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ
З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(X)

Малював Манж також акварелі. Одного холодного зимового вечора я застукав старого за роботою. Сидів у кереї і капелюсі в нетопленій кімнатці і водив біля каміна пензликом. „Це буде урінеля", — сказав старий цинік, подаючись спиною назад і прижмурюючи око. Лінощі колишнього аристократа!

Раз насмішив мене і маршанку мадам Куендро. Під кінець своєї виставки у неї почепив під найбільшою своєю мертвою природою, де був намальований часник і масивна провансальська ступка з білого каменю, цидулку „продано". Я здивувався. А Манж оком не моргнув, твердо говорив: „Уявіть собі, Грищенко, зайшов у ґалерію шотляндець у коротких картатих штанцях і вовняних панчохах, оглянув виставку, закупив мій натюр морт і пішов".

На другий день підіймаюсь у їдальню на прошений обід до мадам Куендро і бачу продану мертву природу, яка висить собі спокійненько над сходами. Подумайте, — шотляндець! Другим разом не насмішив, а обурив мене старий Манж своєю, кажучи м'яко — некоректною поведінкою. В післяобідню пору зустрічає мене на Кур Ляфаєт. Запалив цигарку, пустив хмарку диму і каже: „Який я задоволений! Вранці намалював „Морську звізду", завбільшки в 30 сантиметрів, — показав руками. — Вся блакитна, блискуча і вогка, з глибокого морського дна". — А, — подумав я занепокоєний, — чи не потягнув, чого доброго, старий мою давно замовлену „звізду"? На другий день, як звичайно, біжу на площу, де кожного ранку шукаю морських їжаків і мушель до малювання. А молода перекупка, жінка рибалки з півострова Сан Мандріє, до мене: „Учора прийшов Манж і каже: Яка гарна звізда! — і тягне її. — Це для пана Грищенка, кричу старому! — О, я його знаю, це мій колеґа. Бачу його щодня, — дав мені в руку гріш і поплентався швидко".

Помер старий Манж, помер трагічно від розриву серця на вулиці Лятіль, помер і його молодий син. Два-три роки тому ненароком зайшов я в одну ґалерійку в Парижі, в нашому кварталі при вулиці де Сен Маршан показує мені цілу низку „Манжів". — „Улаштував я виставку, — бідкався маршан, — не продав ні на шеляга. Чудні ці аматори!" А хотів той маршан зробити з Манжа другого Монтічеллі. Ще зовсім недавно в Тульоні товариство тульонських мистців показало в музеї ледь не всю продукцію працьовитого Манжа...

Згадую про нього, бо він — один з тих кольоритних типів, що ними багате французьке мистецтво. Власне, більше як тип, а не мистець, він і залишився в моїй пам'яті.

АЛЬБЕР МАРКЕ
(Albert Marquet — 1875-1947)

Ґалерія Дрює, в орбіту якої увів мене Рене Жан, була надзвичайно жвавим і цікавим мистецьким осередком Парижу. Велика ґалерія в самому центрі столиці, при вул. Рояль (Королівській), між церквою Мадлен і площею де ля Конкорд. Виставки, зустрічі, маршани й колекціонери з усього світу. Ще до першої світової війни московський фабрикант Іван Абрамович Морозов купував у тій ґалерії гуртом цілі виставки, — „там побачимо", казав.

Мила, привітлива мадам Дрює похожала по ґалерії, заклавши руки назад. Поважна, огрядна пані, гарно одягнута, була коса на одне око. Приймала гостей завжди з усмішкою, як тільки траплявся який інтересний клієнт, вона поквапливо кликала п. Ванґледа, що був відомий у Парижі як найкращий продавець образів. Акуратний в одягу, слові і поведінці. Тихо водив він клієнта від одної картини до другої, щось вияснював здалека чи зблизька, міряв, чемно показував ціни. Наче туму наводив. Справу кінчав п. Атіс, колишній артист театру, схрестивши на грудях руки.

Упродовж десяти років виставляв я свої картини в цій славетній ґалерії. Спершу царгородський цикл акварель і ґвашів у чотирьох залях першого поверху, пізніше внизу, у великій квадратовій залі, олії. „Грищенкові олії, — казав доброзичливо директор Атіс, — треба завжди виставляти внизу". Ґалерія Дрює — це ціла доба французького мистецтва, тут я пізнав силу мистців і добірну еліту колекціонерів. Між мистцями були Альбер Марке, Моріс Дені, Ляпрад, Отон Фрієз, Льотірон, Дюфренуа, тут виставляли постійно Фелікс Вальотон, Жорж Руо, Сутін.

У якій атмосфері виставляв я в тій ґалерії, покаже ось такий приклад: перед моїми оліями зазнайомився я з Дюфренуа. В його одязі, в поведінці було щось від Делякруа. Обійшов виставку, оглянув і здалеку голосно сказав у бюро: „Запишіть, мадам Дрює, на моє конто „Устриці" Грищенка". Потому підвів мене до моїх „Сардинок" і, тримаючи за спиною довгого пальта свого мельоника, зняв льорнетку, витягнув голову, зблизька розглянув поверхню малюнка, помацав пучкою фарби і позирнув на мене: „Ах, не скажу вам нічого". Усміхнувся і почепив льорнетку.

Багато років пізніше, на посмертній виставці Дюфренуа в музеї Галієра, мене привітно зустріла його дружина з дочкою. „Ми завжди, — казала, — подивляємо ваші „Устриці".

Під час другої світової війни Альбер Марке мусів тікати від німців до Альжиру, із-за своєї дружини жидівки. Спорудив віллю на околицях великого міста і просидів там цілу війну. Ми зустріли його вже по повороті з Альжиру: „Як ся маєте? — спитав я його. — „Як бачите", — сказав він тихо, розвівши руками. Незвичайно скромний і простий, він нагадував св. Франціска. Завжди прогулювався в компанії своєї дружини, закликали нас до себе на склянку чаю.

До речі, одна анекдота про нього. „Це було перед війною, — розказував мені власник одної крамниці рам. — Накрапав дощик, і до крамниці зайшов панок. Поклав свій пакетик, витер окуляри і дістав з пакунка один ґваш. Я його розглянув, показав на раму і заявив, що ґваш зовсім погано обрамлений: цей Марке, мовляв, вартий куди кращої рами". — „Це для цього я до вас і зайшов" — сказав панок. — „Добре, зайдіть за два дні і побачите вашого Марке. А на кого записати?" — „Марке"...

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ

Трохи більше двадцяти років тому. Голодний, стерроризований Київ. Безперервні полювання на людей: ловлять їх скрізь, на вулицях, базарах, витягають з хат, навіть з установ під час праці і як бранців, як ясир відсилають до непривітної Н і м е ч ч и н и. Перед тим мав місце кривавий розгром українських організацій, тяжкий ґестапівський чобіт не одному чоловікові, не одній жінці наступив на горло. Та й потому, на парканах дворів мало не щодня з'являлися поліційні повідомлення про розстріл „закладників". А в пресі ... друкувалася довга „Німецька абетка для українців" гітлерівського виродка Райнгардта, в якій до кожної окремої літери причеплені найбільш ганебні, найбільш образливі слова, означення й приписи, що подаються від імени творців „Нової Европи" безборонному населенню. Друкується ще й стаття песиголовця Еріха Коха під назвою „Рік німецької України": В ній чорним по білому написано: „Українці не мусять мати своєї інтеліґенції, вони повинні лише працювати на ріллі, пасти худобу і в усьому слухатися німців — своїх господарів. Навіть співати їм забороняється. В статті літерально вжито такого вислову: „...звук коси мусить заглушити звук бандури ...".

Фашистівська Німеччина тоді перемагала, вона йшла все вперед. Ґеббельсівська пропаґанда на кожному кроці базікала: „німці — надлюди, українці — ніщо".

Направду, тяжкий, сумний і безвиглядний час. Невимірні терпіння і глуха, вороже наставлена до нових зайдів мовчанка загалу. І ось, для того загалу цілком раптово, несподівано, просто, як кажуть у Галичині, „не до подумання", приходить вістка про існування при київському хлібзаводі футбольної команди „Україна". В місті зарясніли афіші про передбачені матчі ,а разом подавалися імена й прізвища грачів.

Кияни, переглядаючи на афішах склад футбольної команди „Україна", пізнавав грачів відомого київського „Динамо". Тут були учасники майже всіх збірних СССР, що виїздили на матчі закордон — Костянтин Щегодський та Костянтин Шиловський, тут же й Махиня, Калач, Гербер, і Скоцень зі Львова... Одним словом, рясний, запашний квіт українського футболу. І вже містом повзуть чутки про те, як дійшло до створення команди „Україна".

Київське „Динамо" мали вивезти до Москви. Та майже всі до одного „динамівці" всіляко ухилялися від швидкої евакуації, доводячи органам влади, що вони мусять залишити місто останніми, а до того чим можна прислужитися його обороні. Нарешті, їх ніби таки вивезли „в останню чергу" разом з усією большевицькою верхівкою Києва. Та вся та збиранина доповзла тільки до містечка Бориспіль, 40 кілометрів від Києва, а там... попала в німецьке оточення.

З Борисполя багато повернулось назад до Києва, пояснюючи потребу провадити диверсійні та саботажні акти і партизанку в запіллі ворога. Динамівські футболісти були теж з поворотцями. Але, замість підпільної комуністичної діяльности, вони пов'язалися з свідомими своїх завдань і обов'язків українськими колами, відцуравшись всілякого большевизму. Адміністрація київського хлібзаводу ще довший час перебувала в українських руках, через те саме там повелося створити й примістити футбольну команду „Україна".

На величезному полі, що йде від Керосинної вулиці до Лук'янівки, почалися матчі. „Стадіон" без сидячих місць і без потрібних підвищень, явно імпровізований. Та вміщав він безліч глядачів і їх ніколи не бракувало. Масово плили дивитися на матчі не тільки місцеві й приїжджі українці, а й німецькі, мадярські, італійські та всякі інші військові, до високих генералів, до найвищої німецької адміністрації так званого київського „генерал - бецирку" та грубших риб „райхскомісаріяту" з Рівного включно.

Скільки пригадую, перша зустріч „України" була з німецькою футбольною командою київської військової залоги. Німці виходили на гру з цілковитою певністю своєї „блискавичної" й „розторощувальної" перемоги ,як вони тоді взагалі перемагали скрізь та всюди. В и р о д о к Райнгардт уже збирався писати свої нові плюгавки проти українців, про „вищість" німців над ними, що, мовляв, показується також і у футболі. Та сталося зовсім інакше: футбольна команда київської німецької військової залоги вийшла з матчу розгромленою в пух і прах з вислідом, здається, 7 на 1.

Свою поразку німці тоді проковтнули мовчки, з властивою їм методичністю почали готуватися до другої зустрічі з „Україною". Тепер вони зібрали своїх найкращих грачів, які перебували у війську чи в адміністрації на всіх українських теренах.

Новий матч і новий карколомний провал для німців, щось у вимірі 5 на 0.

Але німці вперті, вони поставили собі за мету обов'язково перемогти „Україну". А їх почали вже брати на кпини навіть їхні „союзники", бо таки дійсність речево перекреслювала всі твердження про німецьку вищість. У Києві з'явилася збірна німецька футбольна к о м а н д а усіх фронтів на Сході. З'явилась і дістала від „України" не то 5, не то 6 ґолів.

Вже після цього німці пустили проти „України" мадярські й італійські футбольні команди. Ті теж залишили поле з ганебними поразками. Тоді до Києва приїхала вже дібрана з найкращих грачів футбольна команда всього німецького „райху". Та німці, які перебували в Києві, тепер не були певні в перемозі навіть цієї, своєї найкращої репрезентації. Окремі з них (Гартель, Мельгоф, Маєр, Ган та інші) нишком „радили" деяким працівникам тодішньої української адміністрації Києва, аби ті обов'язково намовили змагунів „України" „програти" зустріч цій найвидатнішій на той час футбольній команді Німеччини. Вони не крилися, казали досить отверто: — Це буде краще для самих змагунів „України". — Тобто, давали ясно зрозуміти, що в разі виграшу, грачів „України" чекає біда.

Учасники команди „Україна" були своєчасно попереджені про небезпеку, яка їх особисто чекає в разі чергового їхнього тріюмфу. Але вони дали горду відповідь. — „Україна" програти не може!

І ось останній, вирішальний матч. Німці виставили на нього все ліпше, що мали з футболу. Виставили і... дістали в хвіст та гриву, пропустивши у свої ворота 4 м'ячі, а давши тільки 1-го.

Деякий час ходили по Києву поголоски, що після цього матчу німці пропонували змагунам „України" прийняти німецьке підданство, німецьку назву для команди й захищати таки добре підмочену честь „3-го райху" на футбольних полях Европи та взагалі широкого світу. Однак, учасники команди „Україна" рішуче відмовились від усіх найпривабливіших німецьких пропозицій, вони хотіли залишитися українськими спортовцями.

Тоді за „роботу" взялося потворне, садистичне Ґестапо. Не здолавши „України" в одвертому, чесному змаганні на зеленому полі, гітлерівські покидьки вирішили помордувати всіх її грачів у темних поліційних казематах. Весь особовий склад „України" Ґестапо захопило в свої криваві руки.

***

Та „кораблі не горять до останку". Значно пізніше автор цих рядків дивився у Львові на виступи місцевої команди теж з назвою „Україна" і серед її грачів пізнав двох з попередньої київської „України" — Гербера й Скоценя. З найновіших українських часописів відомо, що Скоцень і досі бере участь в українському ф у т б о льному житті на еміґрації. Можливо є десь у вільному с в і т і і Гербер. А також напевно зберігся хтось з української адміністрації київського хлібзаводу за часів німецької окупації.

Це все кажу до того, що саме вони можуть точно й докладно висвітлити всі справи, пов'язані з футбольною командою „Україна" в Києві з-перед двадцяти років. Автор цих рядків сьогодні лише трохи підіймає заслону над тим, що було тоді.

Навряд чи історія футболу будь-якої іншої країни світу має таку золоту сторінку, як футбол український. Про це таки варто згадати, варто написати значно більше й ширше.

Мих. Килимний

СМЕРТЬ І ПОХОРОН КОМПОЗИТОРА ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

Едмонтон, Канада. — Місцевий український тижневик „Українські Вісті" надрукував в числі з 11 липня ц. р. такі, одержані в листі з краю, інформації про смерть і похорони померлого недавно видатного українського композитора Василя Барвінського: В неділю, 9 червня, В. Барвінський, 75 років, встав раненько, почуваючи себе погано. Від болю голови впав, і через це лопнула печінка, що була вже 20 років хвора. Жінка Барвінського, яка лежить спаралізована, п о ч у л а, що щось упало. Однак Барвінський заспокоїв її, що нічого не сталось. Згодом Барвінського поклали в ліжко і покликали лікаря, родича композитора. Після застрику хворий прийшов до пам'яти і почував себе трохи краще. Він прийняв навіть М. Колессу і Ст. Людкевича, які негайно прийшли до нього. Говорили про близьке святкування 100-річчя Львівської консерваторії. Хтось покликав священика, і той зараз з'явився у Барвінського. Хворий не знав його і спитав, чи він грекокатолицький с в я щ е н и к. — Так — відповів незнайомий. Мені трохи легше, але я хочу висповідатись, — сказав Барвінський. Пополудні В. Барвінський втратив мову і до самого кінця дивився на нещасну дружину. О год. 5.30 по пол. він помер.

Похорон В. Барвінсько г о випав у незручну пору. Опера, фільгармонія і хор „Трембіта" були в той час поза Львовом. У львівській газеті в день похорону появився коротенький некролог від Спілки композиторів. Тіло Барвінського — пише свідок похорону — „лежало наряджене по християнськи, був хрест, ікона Матері Божої і свічка". Відправлено також („неофіційно" — каже лист зі Львова) Панахиду. „Офіційний" похорон відбувся з молитовниці на вул. Пекарській на Личаківський цвинтар. На почесній сторожі біля труни стояли Людкевич, Колесса, Солтис, В. Лисенко (син Миколи) і декілька людей з партійного апарату. Хор студентів консерваторії під керуванням Євгена Вахняка співав уривки з „Реквієм" Моцарта латинською мовою і дві пісні „Козака несуть" Леонтовича і „Чуєш, брате мій". Труну на цвинтар несли студенти. Вінків з дуже теплими написами було бл. 30. На цвинтарі розмурували гробницю Олександра Барвінського і вклали в неї труну його сина. Могила Барвінського находиться направо за могилою Шашкевича.

Промову на цвинтарі мав композитор Анатоль Кос-Анатольський професор Львівської консерваторії. Він згадав про великі заслуги В. Барвінського, як композитора, педагога, організатора музичних шкіл і „депутата та громадянина". Небіжчик — сказав Кос-Анатольський — був людиною доброго серця, хотів допомогти всім, через що „попав у конфлікт і потерпів". Після Коса-Анатольськ о г о, промовляли Віталій Лисенко від імени киян і колишня учениця кляси фортепіяну Герасимович. На похороні було багато людей. Вони співали „Вічная пам'ять" і нескоро розійшлися з цвинтаря.

В. Барвінський, народжений 1888 року, був з 1916 р. директором Музичного інституту у Львові. Своєю організаторською діяльністю і музичними творами став одною з провідних постатей у новій українській музиці. В 1946 році Барвінського арештували і засудили на 10 років. У Львові говорять, що заступник Барвінського — заздрісний Паключенко багато пошкодив йому. Його запідозрівають у спаленні багатьох рукописів інструментальних і вокальних творів В. Барвінського, які щезли з директорської шахви у Львівській консерваторії. Повернувшись із заслання, В. Барвінський відтворив деякі твори з пам'яті. Після смерти знайдено на фортепіяні недокінчену партитуру секстету. Цього року львівські музики збирались відзначити 75-річний ювілей В. Барвінського. Не довелось.

Буддисти у Південному В'єтнамі

Сайгон. — Американські обсерватори в Південному В'єтнамі прийшли до переконання, що хоч опозиція буддистів до римо-католицького режиму Нґо Дінг-Дієма мала спершу релігійне підложжя, то з часом вона набрала політичного х а р а к т е р у. Конфлікт між буддистськими духовниками і режимом виявився назверх від 8 травня ц. р., коли-то поліція і військо стріляли до буддистських демонстрантів в місті Гуе, при чому згинуло 8 демонстрантів і кількадесять було ранених. Уряд Нґо Дінг Дієма по нинішній день не визнав за собою відповідальности за ті людські жертви, стоючи на становищі, що це була провокація комуністів, які вкинули ручну гранату в юрбу. 16 червня між буддистами і урядом осягнено порозуміння, яке проте було швидко зірване обома сторонами. Провід буддистів перейшов з рук старих ченців, які не цікавились політичними справами, в руки молодших світських діячів, активно зацікавлених в політичних проблемах. Тому той рух набрав радикальнішого характеру і має за ціль вже не поступки від режиму, а його упадок. Тому що буддисти становлять 70% населення, є також проти комуністів і вимагають демократичних форм правління, а Америка, яка постійно підтримувала Нґо Дінг Дієма має з ним постійні турботи, не є виключене, що промахи, що їх уряд Нґо Дінг Дієма зробив у відношенні до буддистів, коштуватимуть йому його упадок.

Свято Героїв в Мілвокі, Висконсин

Свято Героїв в Мілвокі відзначено врочистою академією, яку зорганізував місцевий Осередок СУМА, в дні 22 червня 1963 р. Академія почалась Американським і Українським Гимнами. Відкрив академію голова місцевого Осередку СУМА Й. Баглай, святочний реферат виголосив полковник К. Мандзенко, місцевий Сумівський Хор, під диригентурою проф. М. Гузія, відспівав пісні: „Ой та зажурились" і „З і р в а л а с ь хуртовина". Вірш: „Голос духів" деклямував Р. Ступницький, а збірну мелодеклямацію „Присвята Героям" рецитували: Г. Курілець, Е. Войтишин, Ірина Сливканич, Дарія Сидор, Валя Мирончук, Марта Тишинська. Деклямації підготовив генерал Й. Мандзенко.

Вступне слово, святочний реферат і всі точки мистецької частини академії були солідно підготовані й по мистецьки виконані.

Сумівці були одягнуті в свої гарні однострої. Чолова стіна залі була ефектовно, по мистецьки, удекорована. Цілість академії робила корисне святочне враження. Між численними гостями на залі були присутні достойні: проф. Роман Смаль - Стоцький, генерал Й. Мандзенко з дружиною й інші наші визначні громадяни.

О. Л.

З культурного життя української громади в Боффало, Н. Й.

У цьому шкільному році поважне число нашої молоді покінчило середні школи (гай-скул) у Боффало і підміських містечках. Канізіюс гайскул закінчили: Мосійчук Аскольд, Осадца Степан і Сайкевич Ярослав. Іст гайскул: Білецький Ярослав, Депутат Олег, Мороз Ігор, Пашковський Юрко, Ткачук Аля. Саутпарк г. с.: Горбачук Богдан, Ґреґа Ярослава, Мохнач Орися, Пастернак Галя, Седлярчук Ярослав, Щавінська Анна і Щавінський Петро. Ганущак Богдан, Дорощак Надія, Косовський Юрій, Криницький Борис, Михась к і в Михайло, Панчишин Христя, Царик Галя, Щуровський Роман і Яцишин Зірка закінчили інші середні школи у Боффало або у сусідніх містечках. Більшість з них є активними членами молодіжних організацій і своєю позашкільною працею дають запоруку.

Кінцевий попис учнів Українського Музичного Інституту (кляси фортепіяну проф. Г. Лагодинської - Залеської) відбувся в дні 15 червня в залі української католицької парафіяльної школи. Грали отсі учні й учениці: Горґанюк Леся, Кобрин Олесь, Сайкевич Оленка, Стецьків Андрій, Гаврилюк Марта, Остащук Леся, Гаврилюк Осип, Чмола Богдан, Волинець Реня, Саган Лариса і Ткачук Аля, а дві точки програми відпали з причини недуги виконавців (Мосійчук Аскольд і Мохнач Орися). У програмі попису приблизно половина творів була українських композиторів: Барвінський, Безкоровайний, Беркович, Жук, Майкапер, Савицький, Степовий і Фоменко. Усі молоді кандидати на піяністів грали добре та цим засвідчили, що їхня праця та праця їхньої учительки не пішла намарне.

О. З.

БРАЗИЛІЙЦІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

(Продовження із стор. 2-ої)

дісніша хвилина з усієї подорожі по Совєтському Союзі.

В селі біля Львова

В цьому селі впадає в очі церква. Ще недавно тут були три священики. Не подаючи ніяких причин, большевики двох кудись заслали, а на церкву наклали великі податки. Люди податки платили. Тоді влада десь запроторила й останнього священика. Однак, до церкви вірні не переставали ходити, все хтось знаходився, що вмів читати Божу Службу. Представники влади вирішили обернути церкву на клюб, але мешканці села вчинили рішучий спротив. Аж тоді міліція взяла церкву на замок. Наочний і незрушимий доказ „свободи релігії в СССР".

Селяни одягнені дуже вбого, годуються переважно із своїх маленьких присадибних ділянок. Але також і з цих ділянок мусять здавати державі половину всього того, що збирають. І вдень і вночі в селі панує тиша, вона якась скорботна, нагадує цвинтарну тишу ...

80%

Бразилійські відвідувачі Совєтського Союзу прийшли до твердого переконня, що 80% тамтешнього населення наставлене проти комунізму. Таке масове невдоволення режимом віщує собою в майбутньому вибух народного гніву неймовірної сили. Той вибух, напевно, буде куди голоснішим від відомої „жовтневої революції" 1917-го року.

Згадуваний вже нами Бенжамін Райт свідчить, що серед недавніх бразилійських відвідувачів СССР був тільки один політик, та й той знаний у Бразилії симпатик комунізму. На від'їзді з червоної імперії, Бенжамін Райт запитав його, що він може сказати про все побачене й почуте. Той відразу й рішуче відповів: „З комунізмом нічого більше спільного я не маю!".

Тому, підсумовуючи відвідини „червоного раю", бразилійські спортовці й студенти тепер кожного запевняють: „Нема сумнішої держави в світі, як Совєтський Союз".

КОРОЛЕВИ КРАСИ СВІТУ І ЗДА

Новообрана на „Королеву краси ЗДА" 19-літня русявка Маріте Озерс з Шикаго (перша з правого боку) разом із 18-літньою „Королевою краси світу" на 1963 рік Ієдою Марісю Брутто Варґас із Бразилії перед їхнім відлетом із Маямі Біч на Флориді, де відбувався цьогорічний конкурс краси. Маріте Озерс прибула до ЗДА із своїми батьками з Латвії 13 років тому.

Тиждень Поневолених Націй у Бофало

(Закінчення зі стор. 1-ої)

в дні 17 липня, спонсорований клюбом „Ківаніс" в Бофало. Головним промовцем на бенкеті був знаний американський політик - республіканець Чарлз Керстен. Зміст його промови зводився до цієї головної думки: Визволення поневолених народів — це ключ до справедливого миру. Промовець поставився критично до політики коекзистенції, яку веде американський уряд. Як можна співжити з московським ведмедем, лапи якого заплямлені злочинами такими, як голод на Україні, як катинський злочин, як злочини в Кореї?! Коекзистенціональна політика Америки сприяє тільки совєтському імперіялізмові, дає можливість Совєтам закріпити за собою „статус кво". Така політика послаблює спротив поневолених народів, які так дуже прагнуть свободи. Американська політика — на думку Ч. Керстена — повинна прямувати до коекзистенції з поневоленими народами, які, діставши належну підтримку, легко могли би визволитися з-під комуністичного панування.

Крім Ч. Керстена промовляли ще коротко посадник Ч. Коваль і д-р Процик. Від українців на бенкеті взяло участь біля 20 осіб.

„Тиждень поневолених націй" закінчено фестивалем дня 21-го липня. Поки почалася програма, публіка мала нагоду прислухатися пісням поневолених народів, переданими із грамофонних платинок. Відкривши, як голова, фестиваль, д-р Процик передав ведення імпрези в руки п. Тухольки.

Останній попросив до слова посадника міста п. Честера Коваля. Основні думки промови посадника: Жалюгідне становище поневолених народів дає американському народові особливу нагоду скористати з могутньої зброї, якою є невгасиме бажання поневолених народів визволитися від московських гнобителів, які знаходяться тепер тільки 90 миль від американського побережжя, і які напевно не прийшли сюди шукати миру в нашому розумінні.

Мистецьку частину фестивалю виповнила здебільша бофалівська симфонічна оркестра, яка відіграла твори польських, чеських, болгарського, румунського і навіть кубинського композиторів. Ця оркестра виступає кожного року з такої ж самої нагоди і треба би було в майбутньому подбати, щоб в її репертуар були включені теж і українські музичні твори. Крім оркестри виступали ще солісти, або мистецькі гуртки від поодиноких національних груп. Від українців виступив жіночий Сумівський хор під управою п. Андрія Мороза, терцет юних сумівок під управою п. Марії Лисак і троє дівчат-танцюристок (теж сумівок) під керівництвом п. Ю. Гудимяка. Хор відспівав три пісні; терцет в складі: Оля Вільчинська, Стефа Наменяник і Марійка Никифорук відспівав „Контра спем сперо" Лесі Українки і народну пісню, а танцювальний гурток, в гуцульських костюмах, в складі: Євгенія Сивуляк, Ганнуся Ганущак і Марійка Никифорук — протанцювали коломийку. Під час фестивалю обрано королеву краси поневолених націй на наступний рік. Стала нею цим разом естонка Пія Геле Аянґо. Попередня королева, українка, Оля Шипилява — передала їй корону.

Франція відкидає пропозицію ЗДА щодо нової плянувальної Комісії в НАТО

Париж. — Франція відкинула пропозицію Америки, щоб покликати до життя нову міжнародну Комісію з-посеред членів Північно - атлантійського пакту (НАТО), яка провірила б потреби того західнього військово - політичного бльоку та засоби всіх його членських держав і відповідно до висліду своїх студій — подала плянувальні рекомендації. Така пропозиція перейшла на Раді НАТО в Оттаві 24 травня ц. р., де був приявний французький міністер закордонних справ Моріс де Мурвіль. Проте тепер президент де Голь відкинув той внесок, зголошений формально генеральним секретарем НАТО, яким є д-р Дірк Стіккер. Відмовне становище де Голя віддзеркалює його принципову нехіть до всього, що подібає на міжнародне втручання до внутрішніх справ Франції. Розвідування про господарські можливості й засоби Франції де Голь вважає своєрідним обмежуванням французької суверенности і недоторкальности. Д-р Дірк Стіккер і американські керівні кола вважають, що підставою відмови Франції є сутнє непорозуміння.

● **Міністер освіти,** науки й мистецтва в Південно-африканському Союзі дав наказ Трансвальському музеєві в Преторії, щоб з музейних заль, відкритих для ширшої публіки, забрано експонати, які свідчать про еволюцію живих створінь. Англійська Реформована Церква зголосила скаргу, що ті експонати ображують релігійні почування її визнавців.

● **У Вроцлаві в Польщі** понад 20 осіб захворіли на віспу, а з них три особи померли. Міністерство здоров'я у Варшаві записало 17 випадків віспи, з яких два були смертельні. Всі, що захворіли, мали безпосередній контакт з пасажиром, який приїхав до Польщі з Індії.

Тарзан, ч. 5074. Білий мисливець...

Пасажир із корабля підійшов упрост до білого мисливця. — Чи ви є Джек Келлі? — запитався він. Келлі потакнув.

— Так ось партія товарів, прислана вашим клієнтом. Ви знаєте, що до чого...

— Він оправдується, що не може вам товаришити. Але це не повинно пошкодити успіхові у ваших ловах.